

DET ØKOLOGISKE RÅD
FREMTIDENS MILJØ SKABES I DAG

**Til
Medlemmerne af Folketingets
Miljø- og Planlægningsudvalg**

9. februar 2010.

Anmodning om at fortsætte og forstærke indsatsen for at reducere lugtgenerne fra slagtesvinestalde

Det Økologiske Råd anmoder dig om at medvirke til at

- ændringer af landbrugsloven og lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug ikke forringer, men styrker indsatsen for at reducere lugtgenerne fra slagtesvinestalde, og at
- lugtgener bliver inddraget i standardvilkår for bedste tilgængelige teknik (BAT).

Naboer til slagtesvinebrug må i dag leve med voldsomme lugtgener, der ofte langt overskrider lugtgenegrænsen på 15 lugtenheder/m³ luft for enkelt bolig uden landbrugspligt, 7 lugtenheder/m³ for samlet bebyggelse og 5 lugtenheder/m³ for byzone og sommerhusområde.

For naboer på ejendomme med landbrugspligt, der f.eks. bor på en ejendom med plante- eller kvægavl er der slet ingen grænse for, hvor store lugtgenerne fra svineproduktionen må være, og det samme gælder for lejere i svineproducentens ejendomme. Lovens loft over lugtgenernes omfang gælder nemlig kun for ejendomme uden landbrugspligt. Svineproducenter opkøber derfor i stigende grad naboejendomme uden landbrugspligt for at omgå lugtgenekravet, da lejerne som nævnt ingen beskyttelse har mod lugtgener.

Det Økologiske Råd konstaterer, at indsatsen for at reducere lugtgenerne fra slagtesvinebrug i øjeblikket forringes på følgende måder:

1. Lovforslag om ændring af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, så fuldspaltegulve fremover kan ændres til drænede gulve uden en miljøgodkendelse. Det betyder, at det ikke bliver muligt at stille vilkår om, at staldene med fuldspaltegulv skal ændres til stalde med delvist spaltegulv, som er bedste tilgængelige teknik (BAT). Det kunne ellers reducere lugtemissionen fra 450 lugtenheder/sekund/tons svin til 300 lugtenheder/sekund/tons svin.
2. Lovforslag om ændring af landbrugsloven, så både det hidtidige loft over produktionen på 500 dyreenheder pr. ejendom og bopælspligten ophæves. Herved vil lugtemissionen øges kraftigt, og svineproducentens motivation for at minimere lugtgenerne vil blive forringet, når hans egen familie kan slippe for selv at skulle leve med de lugtgener, som svineproduktionen medfører.
3. Miljøstyrelsen har udeladt lugtgener i standardvilkår for BAT med den begrundelse, at der kun skal stilles krav om lugtreduktion, hvor lugtgenegrænserne ikke er overholdt. Miljøstyrelsen tager således slet ikke hensyn til de borgere, der ikke er omfattet af lugtgenegrænserne f.eks. naboer på ejendomme med landbrugspligt, beboere i ejendomme opkøbt af svineproducenten, de ansatte på svinebrugene og deres familier samt friluftslivet.

Ad 1: Lovforslag om ændring af husdyrgodkendelsesloven

Ifølge den gældende Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug skal alle slagtesvinestalde med fuldspaltegulv have en miljøgodkendelse i forbindelse med ændringen af staldsystemet med fuldspaltegulv. Loven indebærer nemlig, at en ændring i staldsystemet er godkendelsespligtig og omfattet af det generelle ammoniakkrav, hvis ændringen medfører et skift til et andet staldsystem, jf. beskrivelse af normtallene fra Danmarks Jordbrugsforskning. Baggrunden for denne bestemmelse er, at det er vigtigt, at der i den forbindelse med ændringer af staldsystemet bliver stillet krav om anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT) for at forebygge og bekæmpe fremtidig forurening.

Lovforslaget om ændring af Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug vil ophæve dette krav, således at alle slagtesvinebrug med fuldspaltegulv ikke skal have en miljøgodkendelse inden den 1. juli 2015, hvor stalde med fuldspaltegulv bliver forbudt i hele EU af hensyn til dyrevelfærd.

Det betyder, at svineproducenterne blot kan ændre staldgulvet til drænet gulv og spalter (33/67), så der ikke sker den reduktion fra 450 til 300 lugtenheder/sekund/ tons svin, som en miljøgodkendelse med krav om ændring til delvist fast gulv (25-49%) vil medføre.

I en række af kommunernes miljøgodkendelser af svinebrug med fuldspaltestalde fremgår det, at de skal ansøge om en ny miljøgodkendelse inden fuldspaltegulv bliver forbudt i 2015, så de opfylder krav til BAT-stald. Mange kommuner har endvidere undladt at stille krav om ændring af fuldspaltestaldene til BAT-stalde på nuværende tidspunkt med den begrundelse, at der om nogle år kan være udviklet staldsystemer, der er bedre end de nuværende BAT-stalde. En ophævelse af kravet om en ny miljøgodkendelse vil således medføre, at naboerne ikke får den reduktion af lugtgenerne i 2015, som de har fået stillet i udsigt i kommunernes miljøgodkendelser.

Lovforslaget betyder endvidere, at ammoniakfordampningen kun reduceres fra 16% i fuldspaltestald til 14% i stald med drænet gulv og ikke til 12%, som er ammoniaktabet fra BAT-stald med delvist fast gulv. Hertil kommer, at svineproducenterne fritages for at opfylde det generelle ammoniakreduktionskrav ved ændringer i staldsystemet, når ændringen af staldsystemet ikke længere kræver en miljøgodkendelse.

Lovforslaget vil således betyde, at de naboer til svinefarme, der i dag er mest generede af lugtgener, i mange år fremover vil skulle leve med voldsomme lugtgener, der i nogle tilfælde langt overstiger de gældende lugtgenegrænser.

Baggrunden for lovændringen er, at forbedringer af dyrevelfærden fremover skal kunne ske uden en miljøgodkendelse. EU's krav om større dyrevelfærd i svineproduktionen kommer således til at medføre ringere menneskevelfærd for naboerne til svinebedrifterne, fordi ændringen af staldene til at tilgodese husdyrvelfærd ikke nedsætter lugtgenerne, men forlænger staldenes levetid, så naboerne skal leve med de voldsomme lugtgener i endnu flere år.

Det bliver således naboerne, friluftslivet og miljøet, der kommer til at betale prisen for denne lovændring i form fortsat voldsomme lugtgener og øget ammoniakforurening - og ikke svineproducenterne og forbrugerne af svinekød.

Ad 2. Lovforslag om ændring af landbrugsloven

Lovforslaget om ændring af landbrugsloven vil fjerne det hidtidige loft på 500 dyreenheder (DE) pr. ejendom. Det vil betyde, at lugtgenerne vil stige yderligere, og især ved anvendelse af stalde med

drænet gulv, hvor lugtemissionen er 50% større (450 lugtenheder/sekund/tons svin) end fra stalde med delvist fast gulv (BAT-stald) (300 lugtenheder/sekund/tons svin) jfr. Tabel 1.

Tabel 1: Lugtemission fra slagtesvinebrug ved forskellige staldsystemer og størrelser (nye DE).

Husdyrtype og staldsystem	250 DE	500 DE	750 DE	1.000 DE
Slagtesvin – drænet gulv + spalter (33/67)	70.250	140.500	210.750	281.000
Slagtesvin – delvist spaltegulv (25-49%) (BAT)	47.000	94.000	141.000	188.000

Lugtgenerne vil især blive store fra slagtesvinebrug, fordi slagtesvin har en særlig høj lugtemission pr. dyreenhed (DE). Som det fremgår af Tabel 2 er lugtemissionen fra et svinebrug med drænet gulv næsten 4 gange større end fra et kvægbrug med det samme antal dyreenheder og mere end dobbelt så stor som fra et sobrug.

Tabel 2: Lugtemission pr. dyreenhed (DE) fra forskellige typer svin og ved forskellige staldsystemer for slagtesvin samt for kvæg

Husdyrtype og staldsystem	Lugtemission i lugtenheder/sekund ¹	
	Gamle dyreenheder (DE)	Nye dyreenheder (DE)
Slagtesvin – fuldspaltegulv eller drænet gulv	260	281
Slagtesvin – delvist spaltegulv (BAT)	173	188
Smågrise 7,2-32 kg	206	248
Søer – delvist spaltegulv	129	129
Kvæg	83	73

¹ Der er regnet med en årsproduktion på 4 slagtesvin/stiplads, 6 smågrise/stiplads og at søer er 3 mdr. i farestald og 9 mdr. i drægtighedsstald.

Med ændringen af landbrugsloven vil der ikke længere være bopælspligt på landbrugsejendomme, så ejeren vil ikke længere være motiveret til at nedbringe lugtgenerne af hensyn til sin familie. Det Økologiske Råd har flere steder hørt, at svineavlere har måttet reducere lugtgenerne i deres svineproduktion efter krav fra deres kærester eller ægtefælle. En ophævelse af bopælspligten vil således medføre en svækkelse af svineproducenternes motivation til at reducere lugtgenerne.

Arbejdet på de danske slagtesvinebrug er i stigende grad blevet et lavstatusjob, hvor det er svært at finde dansk arbejdskraft bl.a. på grund af lugtgenerne. Det må derfor forventes, at det også i stigende grad vil blive svært at skaffe danske driftsledere, der vil benytte ejendommens stuehus, hvis der ikke sker en reduktion af lugtgenerne fra slagtesvineproduktionen.

Det Økologiske Råd finder på den baggrund, at både hensynet til naboerne, friluftslivet og de ansatte på svinebrugene bør føre til, at der sker en styrket indsats - ikke en forringet indsats – for at reducere lugtemissionen fra de store husdyrbrug.

Ad 3. Miljøstyrelsens forslag om udeladelse af lugtgener i standardvilkår for BAT

Miljøstyrelsens forslag til standardvilkår for BAT, der netop har været i offentlig høring, udelader lugtgener med den begrundelse, at der kun skal stilles krav om lugtemission, hvor lugtgenegrænserne ikke er overholdt.

Miljøstyrelsen tager således slet ikke hensyn til de borgere, der ikke er omfattet af lugtgenegrænserne dvs. naboer på ejendomme med landbrugspligt, beboere i ejendomme opkøbt af svineproducenten, de ansatte på svinebrugene og deres familier samt friluftslivet.

Miljøstyrelsen har desuden i forslag til vejledende BAT-standardvilkår for produktion af slagtesvin omfattet af husdyrgodkendelseslovens § 12 (over 210 dyreenheder) som referencestald valgt stald med drænet gulv + spalter (33/67), der er et stærkt forurenende staldsystem med et ammoniaktab på 14% og en lugtemission på 450 lugtenheder/sekund/tons slagtesvin, selv om referencestalden i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er stald med delvist fast gulv, der har et ammoniaktab på 12% og en lugtemission på 300 lugtenheder/sekund/tons slagtesvin.

Det Økologiske Råd finder, at lugtgener er et væsentligt problem ved store slagtesvinebrug, som i videst muligt omfang skal forebygges for at forbedre livskvaliteten på landet. I Danmark er agerlandet præget af mange gårde, husmandssteder og landarbejderboliger, så afstanden fra svinebrugene til deres naboer er generelt kort. Det vil endvidere ikke være acceptabelt, hvis nye meget store svinebrug bliver placeret i de relativt få landskaber i Danmark, hvor der er flere kilometer til nærmeste bebyggelse.

I de tilfælde, hvor lugtgenegrænserne overskrides ved anvendelse af et staldsystem med drænet gulv (450 lugtenheder/sekund/tons svin), vil svineproducenten kunne opfylde lugtgenegrænserne ved at forhøje luftafkastet og/eller lufthastigheden fra staldene i stedet for at forebygge lugtforureningen ved at anvende et staldsystem med 300 lugtenheder/sekund/tons svin. En forhøjelse af luftafkastet og/eller lufthastigheden vil både medføre, at lugtgenerne spredes til et større område, så flere borgere vil blive berørt af lugtgener under de fastsatte lugtgenegrænser, og at energiforbruget til ventilationsanlægget - og dermed klimabelastningen - vil stige.

Det Økologiske Råd har fra en miljøgodkendelse ved Skanderborg følgende eksempel på lugtgeneafstande fra et slagtesvinebrug på 500 dyreenheder (DE) med drænet gulv i alle stalde. Lugtemissionen er på 134.000 lugtenheder/sekund og lugtgeneafstanden er beregnet til 1.145 meter til byzone, 886 meter til samlet bebyggelse og 478 meter til enkelt bolig. Der vil således kunne opleves lugtgener i en afstand på ca. 1 km fra ejendommen på 500 DE.

Dette eksempel viser, at der ikke kan opføres store slagtesvinebrug i Danmark med drænet gulv (450 lugtenheder/sekund/tons svin), uden at det vil medføre alvorlige gener for naboejendomme med landbrugspligt, for beboere i ejendomme opkøbt af svineproducenten og for friluftslivet.

Det Økologiske Råd finder på den baggrund, at det i høj grad er relevant at fastsætte et standardvilkår for BAT for den tilladte lugtemission for slagtesvin på 300 lugtenheder/sekund/tons svin.

Da næsten alle nye slagtesvinestalde i dag opføres som BAT-stald med delvist fast gulv, der har en lugtemission på 300 lugtenheder/sekund/tons svin, vil det lugtgenemæssigt være et stort tilbageskridt, hvis der fremover kan opføres BAT-stalde med drænet gulv, der har en lugtemission på 450 lugtenheder/sekund/tons svin.

Det Økologiske Råd anmoder dig på den baggrund kraftigt om at medvirke til, at indsatsen for at reducere lugtgenerne fra især slagtesvinebrug fortsættes og forstærkes i de kommende år.

Med venlig hilsen

Hans Nielsen

Enslydende brev er sendt til Miljøminister Troels Lund Poulsen

Bilag:

Tabel 3: Den danske husdyrproduktion i dyreenheder (DE) i 2008. Kilde: Danmarks Statistik

Husdyrtype	Antal dyreenheder (DE)
Slagtesvin (ca. 20 mio.)	566.000 DE
Smågrise 7,2-32 kg (ca. 27 mio.)	157.000 DE
Søer – delvist spaltegulv (ca. 1,1 mio.)	256.000 DE
Kvæg (ca. 550.000 malkekøer + ungdyr)	933.000 DE
I alt	1.912.000 DE

Den samlede lugtemissionen fra kvæg og svin vil blive 20,5% højere, hvis hele slagtesvineproduktionen i fremtiden foregår i stalde med drænet gulv i stedet for i stalde med delvist fast gulv (BAT-stald) jfr. Tabel 4 og 5.

Tabel 4: Den samlede lugtemission ved anvendelse af fuldspaltegulv eller drænet gulv i alle slagtesvinestalde (husdyrtælling 2008)

Husdyrtype og staldsystem	Lugtemission i lugtenheder
Slagtesvin – fuldspaltegulv eller drænet gulv	147.160.000
Smågrise 7,2-32 kg	32.342.000
Søer – delvist spaltegulv	33.024.000
Kvæg	77.439.000
I alt	289.965.000

Tabel 5: Den samlede lugtemission ved anvendelse af delvist fast gulv (BAT) i alle slagtesvinestalde (husdyrtælling 2008)

Husdyrtype og staldsystem	Lugtemission i lugtenheder
Slagtesvin – delvist spaltegulv (BAT)	97.918.000
Smågrise 7,2-32 kg	32.342.000
Søer – delvist spaltegulv	33.024.000
Kvæg	77.439.000
I alt	240.723.000